

Anna Cisło

Zakład Teorii i Historii Książki
Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Wrocławski

AUTOREFERAT

— Informacje osobowe

1. Imię i nazwisko: **Anna Cisło**

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe / artystyczne:

11.04.2000

Doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego

Tytuł pracy doktorskiej: Tożsamość etniczna i językowa Irlandczyków
na przykładzie prozy Irlandzkiego Odrodzenia Literackiego

Promotor: prof. dr hab. Zdzisław Wąsik;

recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Ciuk, prof. dr hab. Antoni Furdal

11.10.1994

Magister filologii w zakresie filologii angielskiej

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego

Tytuł pracy magisterskiej: Axiosemiotics as an investigative perspective
in application to a literary text on the basis of James Joyce's *Dubliners*

Promotor: prof. dr hab. Zdzisław Wąsik

24.09.1992

Licencjat w zakresie filologii angielskiej

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu

Od 1 października 2007 roku jestem zatrudniona na stanowisku adiunkta w Zakładzie Teorii i Historii Książki w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego.

W latach 1994–2006 pracowałam jako asystent – od 2001 roku jako adiunkt – w Pracowni Języków Zachodnioeuropejskich w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, a po rozwiązaniu pracowni w 2006 roku, do 30 września 2007 roku, byłam adiunktem w Zakładzie Dydaktyki w tym samym instytucie.

W latach 2002–2017 byłam dodatkowo zatrudniona na stanowisku wykładowcy w Wyższej Szkole Filologicznej we Wrocławiu, a w roku akademickim 1997–1998 pracowałam jako wykładowca języka angielskiego w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych we Wrocławiu.

4. Zgodnie z wymogiem formalnym wskazuję osiągnięcie, którym jest praca *Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej i jej rola w kształtowaniu kultury nowego państwa*, jako aspirujące do spełnienia warunków określonych w art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. W Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.).

Cisło, Anna. 2018. *Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej i jej rola w kształtowaniu kultury nowego państwa*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 268 s.,
recenzent: prof. dr hab. Danuta Stanulewicz

Tematyka badawcza – wprowadzenie

Moje zainteresowanie kulturą irlandzką rozpoczęło się w okresie studiów. W 1992 roku, jako studentka III roku anglistyki, otrzymałam półroczne stypendium z programu TEMPUS na wyjazd do University College Galway (UCG, dzisiaj National University of Ireland Galway – NUI Galway). Wyjeżdżając, nie zdawałam sobie sprawy, że niewielkie miasto Galway, położone na zachodnim wybrzeżu Irlandii, której przeważająca liczba mieszkańców posługuje się na co dzień językiem angielskim, uznawane jest za miejsce przesiąknięte kulturą irlandzką, a sama uczelnia za jeden z najlepszych ośrodków studiów irlandzkich. Uświadamiano to szybko wszystkim przyjezdnym studentom, z których część zresztą znalazła się w Galway nieprzypadkowo – Amerykanie, w większości pochodzenia irlandzkiego, przyjeżdżali do UCG głównie po to, by uczyć się irlandzkiego i poznawać kulturę kraju przodków. Sama szybko zapisałam się na kilkumiesięczny kurs irlandzkiego dla początkujących, a na anglistyce wybrałam przedmioty związane z problematyką irlandzką – między innymi wykład na temat *Ulissesa* Jamesa Joyce’a i ćwiczenia z irlandzkiej odmiany języka angielskiego. Pod koniec semestru letniego zwróciłam się też z prośbą do prowadzącego seminarium literackie doktora Seána Rydera o wskazanie mi podstawowych lektur z kursu literatury angloirlandzkiej, z którymi mogłabym zapoznać się w czasie przedłużonego na okres wakacji pobytu w Galway. Dr Ryder, dzisiaj profesor NUI Galway,

przyniósł mi wówczas kilkadziesiąt pozycji ze swojej prywatnej biblioteki. Była wśród nich powieść *The Poor Mouth* Flanna O'Briena – przekład *An Béal Bocht*, dzieła stworzonego oryginalnie po irlandzku i opublikowanego wcześniej pod innym literackim pseudonimem Briana Ó Nualláina – Myles na gCopaleen. Ta objętościowo skromna pozycja, napisana w formie wspomnień fikcyjnego bohatera Bonapartego O'Coonassy, która wciąż wzrusza mnie i bawi, wywarła duży wpływ na moje wybory w późniejszej pracy naukowej. Dzięki niej zwróciłam bowiem uwagę na ogromną złożoność zjawiska irlandzkiego odrodzenia z przełomu XIX i XX wieku. Przemiany i nowe trendy w kulturze irlandzkiej, kojarzone na polu literackim głównie z działalnością Williama Butlera Yeatsa, Johna Millingtona Synge'a oraz Lady Gregory, a w sferze języka z aktywnością istniejącej do dzisiaj Ligi Gaelickiej, zostały przedstawione przez O'Briena w nieznanym mi dotąd świetle. Podczas gdy w opracowaniach dotyczących irlandzkiego odrodzenia odnajdywałam wręcz gloryfikujący obraz jego przedstawicieli, O'Brien stawiał pytania o niepowodzenie odbudowy języka irlandzkiego i tworzonej w nim literatury, robiąc to w sposób niebezpośredni, jak Joyce, który w 1914 roku w zbiorze opowiadań *Dublińczycy* próbował postawić diagnozę niepowodzenia Irlandczyków w dążeniu do niepodległości.

Po powrocie do Polski trudno było mi podjąć decyzję dotyczącą wyboru seminarium magisterskiego. Dopiero w kwietniu 1993 roku dołączyłam do grupy seminaryjnej prowadzonej przez profesora Zdzisława Wąsika, kierownika nieistniejącej już Katedry Językoznawstwa Ogólnego, samodzielnej jednostki na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Profesor prowadził zajęcia z semiotyki oraz teorii komunikacji i większość seminarzystów stosowała założenia tej drugiej teorii w analizie wybranego materiału. Mnie zasugerował przyjęcie perspektywy aksjosemiotycznej – koncepcji, którą rozwinął wraz z profesorem Stanisławem Pietraszką z Instytutu Kulturoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Promotor pozostawił mi wybór materiału badawczego, a ja bez wahania zdecydowałam się na zbiór opowiadań *Dublińczycy* Joyce'a. W pracy starałam się pokazać wszelkie przejawy systemu wartości bohaterów, rządzącego ich wyborami i ujawniającego się w tzw. zachowaniu preferencyjnym, zdefiniowanym przez Charlesa Morrisa. Wyniki analizy zaprezentowałam później między innymi w referacie *In search of axiosemiotic codes in the literary discourse*, wygłoszonym na międzynarodowym kongresie 4th Biannual Congress of Nordic Association for Semiotic Studies w Imatrze, gdzie wyjechałam dzięki wsparciu Fundacji Batorego, aby wziąć też udział w letniej szkole semiotycznej. Jednym ze słuchaczy wystąpienia był znany semiotyk profesor Thomas A. Sebeok, z którym przez wiele kolejnych lat utrzymywałam kontakt listowny, a w późniejszym okresie korespondowałam również przy wykorzystaniu poczty elektronicznej, podczas gdy sama semiotyka stała się ważną częścią moich dociekań naukowych.

Po ukończeniu studiów znalazłam zatrudnienie w Pracowni Języków Zachodnioeuropejskich przy Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, skąd rok później zostałam oddelegowana na czteroletnie studia doktoranckie na Wydziale Filologicznym tej uczelni. Pracę nad doktoratem wspominam bardzo dobrze. Promotor – profesor Zdzisław Wąsik znowu pozostawił mi wybór materiału. Tym razem zdecydowałam się na prozę Yeatsa, Synge'a, Lady Gregory i Patricka Westona Joyce'a, w której poszukiwałam eksponentów tożsamości Irlandczyków kreowanej przez tych pisarzy, jak również tych elementów języka ich literatury, które wskazywałyby na jej związek z Irlandią, czyli wykorzystywanej przez nich celowo irlandzkiej odmiany języka angielskiego. Miałam do tego dobre przygotowanie dzięki zajęciom ze specjalistą od irlandzkiego angielskiego z południa wyspy, doktorem Seamusem Ó Maolainem, na które uczęszczałam jeszcze w Galway. Część wyników badań, której nigdy nigdzie nie zaprezentowałam, pochodziła z

analizy ilościowej: podliczałam wykorzystania poszczególnych form gramatycznych, zapożyczeń i wskazujące na irlandzką wymowę nietypowe zapisy wyrazów. Biorąc udział w przygotowaniach międzynarodowej konferencji z lingwistyki kwantytatywnej QUALICO 2018 i czytając streszczenia do książki abstraktów, pomyślałam, że moje badania doskonale mieściłyby się w promowanym na konferencji paradygmacie. Dzisiaj ich rozszerzenie, na przykład o język wszystkich dramatów Synge'a, byłoby łatwiejsze niż dawniej – digitalizacja dzieł ułatwia ich przeszukiwanie. W latach 1995–1999 zakreślałam wybrane formy ołówkiem i wypisywałam je, podliczając i klasyfikując do poszczególnych kategorii. W pracy doktorskiej nie rozwijałam perspektywy semiotycznej, choć myślę, że badanie eksponentów irlandzkości stanowi częściowe zastosowanie tej perspektywy.

Podczas pracy nad doktoratem każde wakacje spędzałam w Irlandii, poszukując materiałów głównie w zasobach biblioteki Trinity College w Dublinie. Kontynuowałam też zwiedzanie wyspy, poznając kulturę dnia codziennego jej mieszkańców oraz inne jej aspekty, utrwalając fotograficznie najstarsze zabytki oraz dwudziestowieczne murale w Irlandii Północnej, odnotowując miejsca, w których mogłam usłyszeć język irlandzki i notując zasłyszane niestandardowe formy angielskiego. Po obronie doktoratu umożliwiono mi prowadzenie wykładów między innymi z realizmizmu, w czym moje podróże po Irlandii, a także Anglii i Walii, okazały się bardzo przydatne.

W sferze naukowej, mimo że wciąż chciałam zajmować się Irlandią, a nawet okresem irlandzkiego odrodzenia, zaczęłam poszukiwać czegoś nowego, co pozwoliłoby mi na dalszą pracę badawczą. Możliwość taka pojawiła się wraz ze zmianą miejsca pracy – niedługo po rozwiązaniu Pracowni Języków Zachodnioeuropejskich zostałam zatrudniona w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, gdzie trafiłam do Zakładu Teorii i Historii Książki, kierowanego w tym czasie przez profesora Krzysztofa Migonia, następnie przez profesor Annę Żbikowską-Migoń, a obecnie – profesor Bożenę Koredczuk. Bardzo dobra atmosfera w instytucie sprzyjała pracy, a kontakt z nową dziedziną podziałał stymulująco. Wcześniej nie myślałam na przykład o tym, żeby na publikacje w języku irlandzkim patrzeć nie tylko jak na opatrzone datami wydań dzieła literackie, a jak na przedmioty kultury zawierające poza treścią piśmienniczą również inne elementy komunikatu. W 2009 roku dotarłam do kolekcjonerskiego wydania *An Béal Bocht* z 1964 roku, w którym wydawca zastosował kombinację czcionek irlandzkich z czcionkami antykwy. Odkryłam, że irlandzki krój pisma, który znałam z przestrzeni publicznej i do tamtej pory postrzegałam jako rodzaj pisma dekoracyjnego, spełniał w historii kultury druku funkcje praktyczne, a następnie zaczęłam poszukiwać opracowań na temat jego zastosowania jeszcze w XX wieku.

W 2011 roku z Narodowego Centrum Nauki otrzymałam dotację na badania własne w ramach projektu *Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej: publikacje w języku irlandzkim w kulturze nowego państwa*, co przede wszystkim umożliwiło mi poszukiwanie materiałów w Irlandii. W przypadku tej pracy było to bardzo istotne, ponieważ nie ma jak do tej pory żadnych gotowych opracowań dotyczących książki w języku irlandzkim w XIX i XX wieku, które można by zakupić lub skorzystać z nich za pośrednictwem wypożyczalni międzybibliotecznej: zapowiadane przez Oxford University Press na 2012 rok dwa pierwsze tomy *The Oxford History of the Irish Book* jeszcze się nie ukazały (dostępne są jedynie trzy kolejne tomy na temat książki irlandzkiej w języku angielskim). W Irlandii nie ukazuje się też nic, co przypominałoby publikowany przez Bibliotekę Narodową w Warszawie *Ruch wydawniczy w liczbach*. Co więcej, chociaż National Library of Ireland (Biblioteka Narodowa w Dublinie) zdawała się być oczywistym miejscem, w którym można byłoby odnaleźć materiał badawczy – przede wszystkim źródłowy, czyli dotowane przez państwo książki z okresu odrodzenia – okazało się, że jest on niekompletny, a edycje często są pozbawione

ważnego elementu, czyli obwoluty, co uniemożliwiało ich rzetelną analizę semiotyczną. Część z nich udało mi się potem odnaleźć w magazynie państwowej agencji wydawniczej An Gúm – nieuporządkowanym i nieskatalogowanym zbiorze książek z różnych okresów opublikowanych pod auspicjami agencji od początku jej istnienia, czyli roku 1926. Do innych istotnych edycji, jak na przykład wyposażone w obwolutę pierwsze wydanie sztandarowej pozycji An Gúm – *An t-Oileánach* Tomása Ó Criomhthaina z 1929 roku, dotarłam odnajdując bibliofilski zbiór prywatny na zachodnim krańcu półwyspu Dingle. Stało się tak za sprawą zdjęcia, na którym wiele lat wcześniej utrzymałam wystawę książek w niewielkiej kawiarni na półwyspie. Znalazła się na nim obwoluta *An t-Oileánach*, która pod względem stylistyki przypominała obwoluty wczesnych wydawnictw An Gúm, a równocześnie różniła się od grafiki na ilustracji w jednym z dostępnych opracowań, opisanej jako obwoluta pierwszego wydania owej autobiograficznej powieści Ó Criomhthaina. Chcąc zbadać ten problem, w 2016 roku, już po zakończeniu realizacji grantu, powróciłam na półwysep Dingle, odnalazłam kawiarnię i nawiązałam kontakt z właścicielką wystawionych tam książek, która udostępniła mi do wglądu nie tylko *An t-Oileánach* z 1929 roku – co potwierdziło moje przypuszczenia – ale też inne pierwsze wydania powieści autorów z zachodniego hrabstwa Kerry. Historia ta pokazuje, jak trudne w niektórych wypadkach jest dotarcie do tego rodzaju materiału źródłowego, co spowalniało pracę nad przygotowywaną książką. Lista tytułów pozyskana od An Gúm również wymagała weryfikacji, często nie zgadzały się bowiem podane przez agencję daty wydań z datami figurującymi w edycjach, które znałam z autopsji. Daty te weryfikowałam i – jeśli istniała taka potrzeba – korygowałam w oparciu o zbiory Biblioteki Narodowej w Dublinie oraz dostępne w trybie online katalogi elektroniczne innych bibliotek, korzystając między innymi z worldcat.org. Czasami nie było to łatwe, ponieważ reformy ortograficzne języka irlandzkiego sprawiły, że w rekordach bibliotecznych istnieje duże zróżnicowanie w zapisie tytułów publikacji oraz nazwisk ich autorów. Również pochodzące z pierwszej połowy XX wieku artykuły i inne materiały dotyczące prowadzonej w państwie polityki książkowej odnajdywałam w różnych irlandzkich bibliotekach, nie tylko w Bibliotece Narodowej, wśród nich w Cregan Library przy St. Patrick's College, Drumcondra (Bibliotece Kolegium Świętego Patryka w Dublinie – jednej z bibliotek Dublin College University), bibliotece Trinity College w Dublinie, bibliotekach dwóch wyższych uczelni technicznych Waterford Institute of Technology i Dublin Institute of Technology, a także bibliotekach publicznych.

Przygotowując się do złożenia wniosku o dofinansowanie, jak również podczas realizacji grantu, zakończonej w 2015 roku, starałam się też na bieżąco przedstawiać zastosowanie semiotyki w analizie wybranych edycji oraz uzyskiwane wyniki (między innymi w referatach *The semiotics of Irish books in the formation of national identity* i *Books in Irish and their semiotics in the early twentieth century: Creating national identity*, wygłoszonych odpowiednio w Imatrze w 2010 roku i Brnie w 2015 roku). Podobnie traktowałam inne aspekty swoich badań – w *Publish Irish: Cló Iar-Chonnacht (CIC) Publishing House*, „Beyond Philology”, 9 (2012), zrelacjonowałam spotkanie z założycielem jednego z dwóch największych działających współcześnie wydawnictw specjalizujących się w publikowaniu książek w języku irlandzkim, Micheálem Ó Conghailem, a rozdziale *Książka irlandzka w komunikacji społecznej – obecność wydawnictw w języku irlandzkim jako rodzaj komunikatu*, [w:] *Książka i biblioteka w procesie komunikacji społecznej*, pod red. Renaty Aleksandrowicz i Haliny Rusińskiej-Giertych, Wrocław 2015, opisałam współczesne wydawnictwa irlandzkojęzyczne oraz ich funkcję. W 2012 roku, jako pomysłodawczyni tematu, byłam kierownikiem instytucyjnej konferencji *Kulturowa tożsamość książki*, poświęconej badaniom językowych i pozajęzykowych eksponentów kulturowej tożsamości publikacji. Stopniowa

prezentacja pomysłów oraz wyników poszukiwań i analiz, jak również konfrontowanie ich z opinią innych badaczy, stymulowały uzupełnianie badań, a także odrzucanie mniej istotnych zagadnień. Postanowiłam między innymi ograniczyć analizę publikacji irlandzkojęzycznych do okresu istnienia Wolnego Państwa Irlandzkiego, ale za to rozbudować kontekst historyczny oraz skupić się na prowadzonej w państwie polityce książkowej, o co często mnie pytano w różnego rodzaju dyskusjach. W efekcie powstała książka *Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej i jej rola w kształtowaniu kultury nowego państwa* (2018), którą w skrócie opisuję.

Cel naukowy i opis pracy habilitacyjnej

Przedmiotem badań określonym w monografii jest odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej i jej rola w kształtowaniu kultury nowego państwa europejskiego, które powstało w 1922 roku po odłączeniu się dwudziestu sześciu irlandzkich hrabstw od Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii. Państwo to, które do roku 1937 funkcjonowało pod irlandzką nazwą Saorstát Éireann (ang. Irish Free State, czyli Wolne Państwo Irlandzkie), a następnie przemianowane zostało na Éire (Ireland, Irlandia), od 1949 roku stanowi suwerenną republikę. Jego powstanie było wynikiem długiej walki Irlandczyków o autonomię i zniesienie trwającego od wielu wieków uzależnienia od władców angielskich. Podobnie jak w wypadku innych narodów walczących o suwerenność, w swoich dążeniach do niepodległości Irlandczycy często wykorzystywali argument historyczny, powołując się na elementy swoistej kultury. Jednym z nich jest własny język i związana z jego wykorzystaniem kultura książki. Stąd na przełomie XIX i XX wieku, po okresie, w którym w Irlandii wychodziły zaledwie dwa, trzy irlandzkojęzyczne tytuły na dekadę, poczyniono kroki, by zwiększyć tę liczbę i zaczęło ukazywać się od dziesięciu do dwudziestu tytułów rocznie, a po utworzeniu przez rząd Wolnego Państwa Irlandzkiego agencji wydawniczej An Gúm – nawet dwukrotnie więcej. Ten szybki wzrost liczby irlandzkojęzycznych publikacji nazwać można odrodzeniem irlandzkiej książki etnicznej. Moim celem stał się jego opis w szerokim kontekście historycznym, społecznym i kulturowym, pokazanie, jak było ono związane z irlandzką polityką oraz jak twórcy książek kreowali irlandzką tożsamość edycji, przyczyniając się do wzmocnienia wśród Irlandczyków poczucia tożsamości narodowej.

Sytuacja Irlandczyków u progu niepodległości spotkała się z zainteresowaniem licznych badaczy – historyków, językoznawców i literaturoznawców. Istnieje wiele opracowań dotyczących przedświtu celtyckiego, irlandzkiej walki o autonomię, skomplikowanej sytuacji językowej na Zielonej Wyspie, anglojęzycznej literatury odrodzenia czy prób odtworzenia systemu kultury narodowej. Problem książki irlandzkojęzycznej poruszany jest rzadziej, zwykle przy okazji rozważań socjolingwistycznych, stanowiła ona bowiem element irlandzkiej polityki odbudowy rodzimego języka. Jej odrodzeniu nie poświęcono jednak jak dotąd żadnego opracowania. Celem pracy stało się zatem również wypełnienie istniejącej luki w opisach i analizach odrodzenia kultury irlandzkiej.

Najczęściej uznaje się, że czas odrodzenia literackiego w Irlandii, w którym brali jednak udział przede wszystkim pisarze angloirlandzcy (piszący w języku angielskim), przypada na lata 1891–1922, czyli na okres pomiędzy śmiercią charyzmatycznego irlandzkiego polityka Charlesa Stewarta Parnella a powstaniem Wolnego Państwa Irlandzkiego. W przedstawianej monografii, ze względu na przedmiot badań, w którym mieści się rola irlandzkiej książki etnicznej (irlandzkojęzycznej) w kształtowaniu kultury nowego państwa, szczegółowej analizie poddałam

przede wszystkim politykę książkową i edycje w języku irlandzkim opublikowane w Wolnym Państwie Irlandzkim. Poprzedza ją część z rozbudowanym tłem historycznym, a także, co oczywiste, część wstępna – teoretyczna.

Rozdział pierwszy poświęcony jest pojęciu książki etnicznej, semiotyce książki, w której wyraża się jej tożsamość, oraz pojęciu ekologii książki, czyli temu, co wpływa na rodzaj i ukształtowanie edytorskie tworzonych, publikowanych i dystrybuowanych tytułów.

Przegląd koncepcji etniczności w odniesieniu do książki pokazał, że książka etniczna może być rozumiana na kilka sposobów: (1) jako książka w języku etnicznym i wydana z różnymi atrybutami tożsamości etnicznej; (2) książka napisana w innym języku niż język etniczny grupy (na przykład narzuconym języku państwowym, który przyjęli członkowie grupy etnicznej), a równocześnie wyposażona w atrybuty świadczące o jej etnicznej tożsamości; (3) książka napisana w języku etnicznym, ale wydana bez dodatkowych atrybutów tożsamości; (4) książka napisana w innym języku niż etniczny język grupy, z której wywodzi się autor, i wydana bez dodatkowych atrybutów – jeśli nie jest ona nośnikiem etnicznych treści, można w określeniu jej tożsamości wziąć pod uwagę tożsamość autora bądź miejsce jej wydania.

W dalszej kolejności, opierając się na pracach między innymi Karola Głombiowskiego, Małgorzaty Komzy, Krzysztofa Migonia, Andrzeja Nowickiego i Teodora Zbierskiego, wskazałam, że obcując z książką, mamy do czynienia z rodzajem złożonego komunikatu, którego treść wykracza poza zawarty w niej tekst językowy, a następnie korzystając z semiotycznej klasyfikacji znaków, przedstawionej przez Thomasa A. Sebeoka, pokazałam, jak ich badanie może być przydatne w analizie książek, w szczególności ich tożsamości. Do znaków tych należą:

(1) Sygnał, który w sposób mechaniczny lub konwencjonalny uruchamia pewną reakcję odbiorcy i – będąc wynikiem intencji nadawcy pragnącego coś komuś zakomunikować – niesie ze sobą pewną informację. Książka może być rozważana jako wynik intencjonalnych działań jej twórców, a jej atrybuty traktowane jako nieprzypadkowe. Na przykład wykorzystanie na jej kartach swoistego dla danej kultury zdobnictwa może sygnalizować świadomą chęć twórców poinformowania odbiorcy o etnicznej tożsamości książki, a co za tym idzie – odwołania się do określonego systemu wartości.

(2) Symptom, który choć brany najczęściej pod uwagę w naukach medycznych, może też odnosić się do intelektualnych, emocjonalnych i społecznych zjawisk będących wynikiem przyczyn analogicznych do procesów fizycznych. Stąd na przykład widoczny w książkach wydawanych w jakimś okresie brak ustalonego standardu językowego można uznać za symptom czasów, w których kultura druku w danym języku dopiero się kształtowała.

(3) Ikona, która – w definicji Sebeoka – przypomina, symuluje lub w jakiś sposób reprodukuje to, do czego się odnosi. Znakami ikonicznymi mogą być zawarte w książkach ilustracje dokumentalne, w tym fotografie, które coś reprodukują. Natomiast samo ich zamieszczenie może być interpretowane jako sygnał.

(4) Wskaźnik, który świadczy o istnieniu czegoś lub czyjejs obecności w danym czasie lub miejscu. Zamieszczone na marginesach książki zapiski w określonym języku, z zastosowaniem konkretnej ortografii lub stylu pisma mogą wskazywać, że miała ona czytelnika, a zarazem świadczyć o sposobie pisania czytelnika obcującego z daną lekturą. Nierozcięte strony wskazują na to, że konkretny egzemplarz książki (lub jego część) nie wzbudził niczyich zainteresowań czytelnicznych.

(5) Symbol, którego interpretacja jest umowna i uzależniona od konwencji. W przeciwieństwie do ikony symbol niczego nie reprodukuje, a jego odczytanie zależy od przynależności do konkretnej

wspólnoty kulturowej. Interpretacja znaczenia ilustracji książkowych często uzależniona jest od znajomości przynależnych do danej kultury symboli oraz ich znaczenia w okresie, w którym je wykorzystywano.

(6) Imię lub nazwa czyli znak, który identyfikuje przedstawiciela jakiegoś gatunku i równocześnie odróżnia go od innych. Imię osoby jest znakiem, który identyfikuje ją na różne sposoby, pozwalając na przykład odkryć jej tożsamość etniczną i płeć. Imiona dodane (nazwiska, pseudonimy itp.) pozwalają z kolei dookreślić tożsamość osoby, do której imię się odnosi. Nazwa danego języka jest najczęściej związana z nazwą grupy narodowej lub etnicznej. Dzięki językowi książki często można ustalić jej tożsamość etniczną. Użycie imienia może być związane z etniczną tożsamością książki również w inny sposób – imię i nazwisko pisarza lub imiona występujących w tytule bohaterów, jak również sposób ich zapisu, mogą być typowe dla określonej grupy etnicznej i pozwolić odbiorcy skojarzyć książkę z daną kulturą, nawet jeśli publikacja została wydana w innym języku niż etniczny język tej grupy.

W ustalaniu etnicznej tożsamości książki można brać pod uwagę różnego rodzaju znaki, ale ich interpretacja zależy od znajomości danej kultury i konwencji. Im częściej dany znak jest powielany, tym jego znaczenie jest bardziej przejrzyste. Badanie książki etnicznej obejmuje zatem nie tylko pytanie o jej język, lecz także o inne zawarte w niej znaki, o intencje twórców książki oraz zależność tych intencji od aktualnej fazy rozwoju etnicznej bądź narodowej kultury, w tym kultury druku. Można również zastanawiać się, na ile treść wydawanych w danym czasie i miejscu książek oraz ich ukształtowanie są wynikiem wydarzeń historycznych lub symptomem aktualnej sytuacji politycznej i kondycji społeczeństwa, w którym dzieła powstają, co mieści się w zakresie rozważań nad ekologią książki.

W swoich badaniach za podstawowy wyznacznik etniczności książki irlandzkiej przyjąłem język – element brany najczęściej pod uwagę w ustalaniu tożsamości etnicznej jednostek, jak również podstawowe narzędzie socjalizacji, w procesie której tworzona jest tożsamość. W rozdziale drugim pozwoliło mi to na dokonanie rozróżnienia pomiędzy irlandzką książką etniczną (napisaną oryginalnie w języku irlandzkim – według Konstytucji Irlandii – narodowym języku Irlandczyków) oraz książką irlandzką – napisaną przez irlandzkich autorów w innych językach, najczęściej po angielsku (drugi język urzędowy w republice), lecz także na przykład, jak w wypadku Samuela Becketta, po francusku.

Przedmiot badań, określony jako odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej, pociągnął za sobą konieczność szukania odpowiedzi na wiele pytań, przy czym pierwsze z nich dotyczyły ekologii omawianego zjawiska:

- Czy odrodzenie kultury druku w języku irlandzkim przebiegało niezależnie, czy też było powiązane z odrodzeniem szerszej pojętego systemu kultury narodowej, wspieranym przez organizacje pozarządowe, a później przez rząd nowego państwa?
- Czy po roku 1922 publikowane książki stanowiły wynik twórczości irlandzkojęzycznych pisarzy, której z jakichś powodów (politycznych, ekonomicznych) we wcześniejszym okresie nie można było wydawać, czy też były skutkiem prowadzonej względem książki polityki – być może dotowanej – polegającej między innymi na poszukiwaniach, tworzeniu i wydawaniu irlandzkojęzycznej literatury?
- Czy i w jaki sposób odradzająca się książka irlandzka została zakorzeniona w historii?

Ostatnie pytanie dało początek rozważaniom semiotycznym, dotyczącym ukształtowania edytorskiego książek i ich atrybutów, które – poza samym językiem – czynią je irlandzkimi, oraz ich zakorzenienia w historii książki irlandzkiej, a nawet szerszej pojętej sztuki czy kultury.

Należało też zbadać, czy wydawnictwa w języku irlandzkim były dotowane i odpowiedzieć na pytania, dlaczego tak się działo oraz czy książki będące przedmiotami kultury były w rękach swoich twórców bądź sterujących nimi polityków narzędziami szerzenia kultury etnicznej i czy jako takie podlegały manipulacji.

Nasunęły się też pytania o problemy, które w kontekście odbudowywania irlandzkiej kultury książki trzeba było rozwiązać, a także o to, czy istniały standardy publikacyjne, z których korzystali pisarze i wydawcy, a jeśli nie, to które z nich trzeba było wypracować oraz jak i kiedy je ustalono.

W końcu należało zastanowić się, czy odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej przyniosło trwały skutek, czyli odpowiedzieć na pytanie, czy w obecnych czasach wciąż wydaje się irlandzkojęzyczne publikacje, korzystając z wypracowanych w pierwszej połowie XX wieku standardów oraz atrybutów, w które wyposażano w owym okresie irlandzką książkę etniczną.

Na pytania postawione w rozdziale drugim dostarcza odpowiedzi dalsza część pracy. Rozdziały trzeci i czwarty opisują ekologię odradzającej się książki irlandzkojęzycznej, której twórcy, autorzy i wydawcy, nie tylko często wykorzystywali elementy ukształtowania insularnych ksiąg monastycznych, ale też sięgali do spuścizny irlandzkiej kultury przedpiśmiennej, odwołując się do motywów z najwcześniejszej, przekazywanej ustnie literatury. Rozdziały te charakteryzują też kulturę druku w języku irlandzkim, w tym dwie tradycje typograficzne, łacińską i gaelicką, oraz ukazują problemy, z którymi musieli zmierzyć się twórcy książki irlandzkojęzycznej w okresie odrodzenia, takie jak niski status języka irlandzkiego, zawężenie jego użycia w życiu codziennym do terenów wiejskich oraz przerwanie ciągłości wydawania książek w języku irlandzkim.

O historycznych standardach języka druku oraz próbach ustalenia nowych standardów literacko-wydawniczych w okresie odrodzenia mówią rozdziały piąty i szósty. Opisują one politykę rządu irlandzkiego, który w Wolnym Państwie Irlandzkim przejął kontrolę nad książką, powołując do życia państwową agencję wydawniczą An Gúm. Wkrótce stała się ona głównym organem kształtującym irlandzkojęzyczny rynek wydawniczy. Analizie poddano kilkanaście pierwszych lat działalności tej agencji, traktującej książkę jako narzędzie szerzenia oficjalnej kultury nowego państwa.

Rozdział siódmy poświęcony jest analizie semiotycznej wybranych edycji An Gúm we wczesnym okresie działalności agencji. Jej wyniki wskazują, że wydawane w tym czasie książki napisane w języku irlandzkim wyposażano często w dodatkowe elementy wskazujące na ich tożsamość, kształtując je na sposób irlandzki. Poza używanymi przez samych pisarzy pseudonimami nawiązującymi na przykład do imion bohaterów irlandzkich sag, twórcy książek składali edycje swoistym dla irlandzkiego krojem pisma, stosowali ozdobione irlandzką plecionką winiety i inicjały, a na okładkach i obwolutach pojawiały się symbole i ikony odwołujące się do kultury irlandzkiej. Stopień wykorzystania atrybutów irlandzkości oraz ich rodzaje są różne w wypadku poszczególnych publikacji. Niekiedy elementy tożsamości irlandzkiej obecne są jedynie na obwolutach, w innych przypadkach ich zbiór jest bogaty i obejmuje zarówno oprawę, jak i wewnętrzne ukształtowanie edytorskie. Nie można stwierdzić, co stało za decyzjami dotyczącymi ukształtowania konkretnych edycji, ale można się domyślać, że istotny był czynnik finansowy. Jest oczywiste, że przygotowanie i skład książki irlandzkim krojem pisma podwyższyły koszty. Czynnik finansowy wpłynął też na decyzję państwowej agencji wydawniczej An Gúm o zamówieniu projektu standardowej obwoluty, który można było następnie wykorzystać w wielu różnych publikacjach bez dodatkowego generowania kosztów związanych z honorariami dla artystów przygotowujących oryginalne projekty okładek poszczególnych tytułów.

Rozdział ósmy poświęcony jest pierwszym wydaniom trzech autobiografii z Wielkiej Blasket, będących przykładem książki powstałej w irlandzkojęzycznym rejonie Gaeltacht, czyli napisanej przez autorów wywodzących się z wiejskich terenów Zielonej Wyspy i posługujących się na co dzień językiem irlandzkim oraz wydanej z atrybutami wskazującymi na irlandzką tożsamość edycji. Rozdział ten pokazuje, że z jednej strony książka Gaeltachtu mieści się w promowanym przez rząd projekcie odbudowy książki etnicznej, a z drugiej jest wynikiem autentycznej potrzeby twórczej autorów irlandzkojęzycznych, nie zawsze przystającym do oczekiwań rządu wobec zawartych w niej treści. Dążenie pisarzy irlandzkojęzycznych do wolności twórczej dało początek nowej literaturze, publikowanej coraz częściej przez prywatne domy wydawnicze.

Publikacją, która według krytyków wyznacza prawdziwy początek owej nowej tradycji jest *An Béal Bocht* z 1941 roku – wspomniana wcześniej powieść irlandzkojęzycznego pisarza Briana Ó Nualláina, która z jednej strony stanowi krytykę kontrolowanego przez rząd odrodzenia irlandzkiej książki etnicznej, a z drugiej jest przykładem książki zdefiniowanej w mojej pracy jako etniczna. Ukształtowanie typograficzne jej kolekcjonerskiego wydania z 1964 roku, opisane w rozdziale dziewiątym, potraktowane jest jako swoisty komentarz do polityki rządu – opóźniających się decyzji dotyczących wdrożenia standardów wydawniczych.

Rozdział dziesiąty został dodany przede wszystkim ze względu na pytanie, które pojawia się, ilekroć wypowiadam się publicznie na temat książki irlandzkojęzycznej z pierwszej połowy XX wieku. Dyskutanci bowiem zwykle chcą dowiedzieć się, jaka jest dzisiaj sytuacja książki irlandzkojęzycznej. Rozdział ten zatem przedstawia wyniki moich badań nad obecną kondycją książki irlandzkojęzycznej i wskazuje na trwałe skutki odrodzenia. Prezentuje on w skrócie współcześnie działające organy i instytucje, które dbają o irlandzkojęzyczne piśmiennictwo oraz opisuje tendencje panujące w obecnie wydawanej literaturze w języku irlandzkim. Choć pisarstwo irlandzkojęzyczne traktuje się dzisiaj często jako zjawisko marginalne, pozostające w cieniu bogatej twórczości anglojęzycznych pisarzy irlandzkich, jego tradycja jest żywa, a dotowane przez rząd książki irlandzkie ukazywały się i wciąż się ukazują. Rozdział dziesiąty pokazuje też na wybranych przykładach, jak współcześni twórcy książek korzystają z wypromowanych w okresie odrodzenia symboli i ikon irlandzkości.

W pracy zamieszczone są ponadto dwa aneksy. Pierwszy z nich to zestawienie tytułów utworów napisanych oryginalnie po irlandzku przez rodzimych pisarzy irlandzkich; drugi – wykaz literatury tłumaczonej na irlandzki z języków obcych. Aneksy obejmują dzieła wydane pod auspicjami An Gúm od początku istnienia agencji do roku 1938 włącznie, po którym oficjalnie zakończyła się realizacja wspieranego przez rząd tzw. planu tłumaczeniowego. Był to zarazem czas, w którym aktywność wydawnicza An Gúm zaczęła słabnąć. Aneksy są wynikiem wspomnianej wcześniej długotrwałej weryfikacji listy książek wydanych pod auspicjami agencji, którą pozyskałam bezpośrednio od An Gúm. Uzupełniają one opis realizowanej w państwie polityki wydawniczej zawarty w rozdziale szóstym. Korzystając z aneksów można sprawdzić, którzy pisarze irlandzcy współpracowali z An Gúm, jak również które dzieła obcojęzyczne spotkały się z aprobatą przedstawicieli rządu i ukazały się w tłumaczeniu na język irlandzki. Można dzięki nim zauważyć, że liczba książek wydanych w poszczególnych latach w ramach planu tłumaczeniowego często była równa liczbie książek napisanych oryginalnie po irlandzku lub ją przewyższała. Wskazuje to na politykę rządu, który restrykcyjnie traktował rodzime pisarstwo irlandzkojęzyczne, nie dopuszczając do publikacji pod auspicjami An Gúm niczego, co zawierałoby krytykę nowego państwa i nie byłoby zgodne z promowanym wizerunkiem jego obywateli. Przekłady powieści, których akcja toczy się często z dala od Irlandii, nie budziły zastrzeżeń, a równocześnie pozwalały

na wprowadzenie na rynek literatury w języku irlandzkim, co w założeniu wspierać miało odbudowę języka narodowego.

Podsumowując, można stwierdzić, że odrodzenie irlandzkojęzycznej książki drukowanej łączyło się z odbudową szerzej pojętego systemu irlandzkiej kultury narodowej, w tym przede wszystkim języka irlandzkiego, o który od XIX wieku dbały założone w tym celu organizacje, a od lat dwudziestych XX wieku również rząd nowego państwa. Odnowie języka towarzyszyła odbudowa pisanej w nim literatury, którą zaczęto wydawać drukiem. Przygotowanie tekstów wiązało się jednak z pilną potrzebą ustalenia nowych standardów języka literackiego. W okresie odrodzenia jego podstawą stała się mowa ludu, czyli język rodzimych użytkowników irlandzkiego. Dzięki książkom język ten można było rozpowszechniać. Stawał się on w ten sposób coraz naturalniejszym tworzywem literackim. Na tym właśnie polega największa wartość odrodzenia irlandzkojęzycznej książki drukowanej. Była ona narzędziem w planowaniu językowym, a równocześnie służyła rodzimym użytkownikom irlandzkiego. Nowa forma języka literackiego stała się podstawą twórczości pisarzy z ubiegłego i obecnego stulecia, których utwory utrwalające obraz świata wykształcony w procesie socjalizacji pierwotnej i właściwy użytkownikom irlandzkiego zaspokajają potrzeby czytelnicze irlandzkojęzycznych odbiorców. Równocześnie należy zauważyć, że powstające w okresie odrodzenia książki były narzędziem służącym rozpowszechnianiu nie tylko języka, lecz także oficjalnej kultury nowego państwa, w której nic, co nie przystawało do promowanego wizerunku obywatela Irlandii, nie przechodziło przez cenzurę. Irlandzka książka etniczna była upolityczniona i jako taka od początku spotykała się z krytyką. Krytyka ta z kolei dała początek nowej literaturze publikowanej przez powstające w Irlandii prywatne domy wydawnicze.

Praca *Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej i jej rola w kształtowaniu kultury nowego państwa* może stanowić wstęp do bardziej szczegółowej analizy aktywności owych wydawnictw, a także analizy przemian polityki wydawniczej w późniejszych latach działalności państwowej agencji An Gúm. Może również służyć jako podstawa opisu podobnych zjawisk w wypadku książek stworzonych w innych rzadziej używanych językach i wydanych w innych kręgach kulturowych, zwłaszcza jeśli zjawiska te zaszły w zbliżonych do irlandzkich okolicznościach społecznych, ekonomicznych i politycznych.

Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej i jej rola w kształtowaniu kultury nowego państwa jako praca bibliologiczna

Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej i jej rola w kształtowaniu kultury nowego państwa wpisuje się w nurt interdyscyplinarnych badań nad książką w perspektywie etnicznej, tożsamościowej, kulturowej i socjolingwistycznej, a także historyczno-politycznej. Ze względu na obiekt (książka jako wytwór i narzędzie kultury) i przedmiot badań (odrodzenie irlandzkojęzycznej książki drukowanej) przedstawiona praca sytuuje się w dyscyplinie bibliologii, ukazując zarazem użyteczność koncepcji kultury książki i jej główne nurty – historyczny (pokazano rozwój kultury książki w Irlandii), socjologiczny (książka irlandzkojęzyczna przedstawiona została w kontekście życia społecznego oraz jako narzędzie służące politykom w utrwalaniu i przekazywaniu języka narodowego obywateli nowego państwa) i komunikacyjny (na przykładzie wybranych edycji pokazano komunikacyjną wartość symboli i obrazów). Treść pracy uporządkowana jest na dwa sposoby – chronologicznie oraz od zagadnień teoretycznych do szczegółowej analizy wybranych publikacji, co pozwala dostrzec różnorakie konteksty oraz punkty odniesienia stosowane

w badaniach kultury książki i ich powiązania z różnymi dyscyplinami. Praca stanowi wynik wieloletnich badań nad książką irlandzkojęzyczną – istotnego składnika dziedzictwa narodowego Irlandczyków, prowadzonych zarówno w Polsce w oparciu o dostępne opracowania historyczne i teoretyczne z obszarów nauk humanistycznych i społecznych, jak i – ze względu na przedmiot badań – w Irlandii, gdzie poszukiwałam materiału badawczego i ilustracyjnego. Jako praca bibliologiczna *Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej i jej rola w kształtowaniu kultury nowego państwa* oferuje nowe spojrzenie na książkę irlandzkojęzyczną nie tylko w Polsce, ale i za granicą. Jest też pierwszą w Polsce monografią poświęconą historycznym aspektom kultury książki w Irlandii.

5. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

Do pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych z pewnością mogę zaliczyć wszystkie publikacje i wystąpienia konferencyjne niezwiązane z dziełem habilitacyjnym, a także działalność dydaktyczną i popularyzatorską, współpracę redakcyjną oraz działalność organizacyjną wynikające z przygotowania naukowego do prowadzenia określonego typu zajęć, recenzowania konkretnych prac czy udziału w organizacji tematycznych warsztatów i konferencji.

Publikacje, udział w konferencjach, realizacja projektów badawczych, współpraca redakcyjna oraz przynależność do towarzystw naukowych

Charakteryzując publikacje niezwiązane z dziełem habilitacyjnym, mogę w pierwszej kolejności podzielić część z nich na (1) te, które poruszają problematykę tożsamościową, nie mając równocześnie żadnego związku z rozwijaną przeze mnie koncepcją tożsamości książki (na przykład monografia *Tożsamość Irlandczyków w prozie irlandzkiego odrodzenia literackiego z przełomu XIX i XX wieku*, 2003, oraz rozdział *Tożsamość bohaterów z kulturowego pogranicza na przykładzie prozy W.B. Yeatsa i J.M. Synge'a*, 2007), a czasem w ogóle wykraczając poza temat tożsamości etnicznej (na przykład przygotowane wraz Piotrem Czajką dwa artykuły – *A glance at the sense of identity: from a linguistically-turned constructivist perspective*, 2009, i *On the sense of identity between Rorty's neopragmatism and Von Glasersfeld's radical constructivism*, 2010); (2) prace językoznawcze, dotyczące irlandzkiej odmiany języka angielskiego (na przykład artykuły *Hiberno-English w prozie Irlandzkiego Odrodzenia Literackiego*, 2001, i *Irish substratum in the grammar of fictions of the Irish literary revival*, 2002, oraz rozdział *W poszukiwaniu tworzywa literackiego – język „Wysp Aran” Johna Millingtona Synge'a*, 2010); (3) prace zorientowane socjolingwistycznie (na przykład *Oficjalne języki w państwie irlandzkim*, 2007, *Od szkolnictwa brytyjskiego do szkolnictwa irlandzkiego: sytuacja narodowego języka Irlandczyków*, 2007, i *Irlandzki w szkolnictwie – nietypowa sytuacja języka narodowego*, 2010) oraz (4) publikacje z zakresu translatoryki (na przykład *Zagubione w tłumaczeniu? Hibernoangielskie słownictwo w przekładzie literackim na język polski*, 2008, i *Nazwy własne jako nośniki obcości w przekładzie literatury irlandzkiej na język polski*, 2009, napisany wraz z Piotrem Stalmaszczykiem rozdział *Właściwości tekstów angloirlandzkich w opracowaniach i przekładzie*, 2002, oraz prace przygotowane wraz z Piotrem Czajką – *The foreignness of Irish literary proper names in the Polish language*, 2009, i *From Irish (through English) to Polish: The problem of rendering Irish culture-specific vocabulary in the Polish language*, 2017).

Wśród moich publikacji – pełna lista czterdziestu ośmiu prac (2 monografie, w tym dzieło habilitacyjne, 2 prace redakcyjne, w tym 1 monografia wieloautorska i 1 księga abstraktów,

10 artykułów, 19 rozdziałów, 1 wstęp do monografii wieloautorskiej, 2 recenzje, 1 hasło encyklopedyczne, 6 sprawozdań z konferencji, 4 komunikaty i 1 przekład; z 48 prac 46 ukazało się po doktoracie) zawarta jest w załączniku nr 4 – są też i takie, które nie dają się zaklasyfikować do żadnej ze wspomnianych kategorii. Należą do nich rozdziały: *The Victorian stereotype of an Irishman*, 2004, w którym zaprezentowałam wiktoriański stereotyp Irlandczyka w świetle *hard-science linguistics* – koncepcji Victora Yngvego; *Visual manifestations of the Irish language in Ireland: Form and extent*, 2012, w którym opisałam obecność języka irlandzkiego w przestrzeni publicznej w Irlandii oraz jego formę wizualną; *Modern learning: the prospect of McDonaldization*, 2015, stanowiący refleksję nad zagrożeniem szkolnictwa wyższego macdonaldyzacją w ujęciu George'a Ritzera oraz *Przestrzeń klasztorna i pozaklasztorna w Sekrecie Księgi z Kells: mur jako element organizujący kulturowy obszar Irlandii złotego wieku*, 2017, w którym dokonałam analizy filmu *The Secret of Kells* w reżyserii Tomma Moore'a (2009), a także artykuł *Architektura i funkcjonalność nowego gmachu Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego*, 2009, przygotowany wraz z Danutą Stanulewicz i opublikowany w adresowanym do bibliotekarzy periodyku o charakterze fachowym „Bibliotekarz”.

Poza opublikowanymi pracami wyniki badań prezentowałam też na licznych konferencjach naukowych: po obronie doktoratu wzięłam czynny udział w pięciu konferencjach międzynarodowych za granicą (Bacau, 2009; Imatra, 2010; Sárospatak, 2012; Innsbruck, 2014; Brno, 2015), osiemnastu konferencjach międzynarodowych w Polsce oraz dziesięciu konferencjach krajowych. Jeszcze inną formą prezentacji były wykłady otwarte w ośrodkach zagranicznych w Brnie i Pradze oraz referaty wygłoszone na posiedzeniach towarzystw naukowych we Wrocławiu (wszystkie wyszczególnione w załączniku nr 4).

Ponadto w latach 2011–2015 – jako kierownik i jedyny wykonawca – realizowałam wspomniany wcześniej projekt badawczy własny *Odrodzenie irlandzkiej książki etnicznej: publikacje w języku irlandzkim w kulturze nowego państwa*, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki, a w roku 2018, jako twórca bibliografii „Irlandia w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego”, zostałam jednym z wykonawców w projekcie restrukturyzacyjnym w związku z podniesieniem efektywności działalności naukowej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, finansowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego i kierowanym przez prof. dr hab. Bożenę Koredczuk.

Poza prowadzeniem badań moje zaangażowanie na polu nauki przejawia się też w przynależności do takich towarzystw naukowych, jak Polskie Towarzystwo Językoznawcze (od 2000 roku), Polskie Towarzystwo Bibliologiczne (od 2012 roku) oraz Komisja Kultur Europejskich Oddziału Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu (kadencje 2011–2014 i 2015–2018), a także w recenzowaniu prac do druku i współpracy redakcyjnej. W związku z szerokimi zainteresowaniami, udokumentowanymi w publikacjach, recenzowałam zarówno prace językoznawcze, jak i literaturoznawcze złożone do druku w polskich i zagranicznych czasopismach naukowych. Natomiast ukończony kierunek studiów pozwala mi pełnić rolę redaktora języka angielskiego w „Rocznikach Bibliotecznych” oraz współpracować w charakterze tłumacza, redaktora bądź korektora z redaktorami naukowych monografii wieloautorskich.

Moja aktywność naukowa została dwukrotnie doceniona przez Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego – w 2004 roku otrzymałam nagrodę za osiągnięcia naukowe w roku 2003, a w 2011 roku za osiągnięcia naukowe w roku 2010.

Dydaktyka i popularyzacja nauki

Praca w dwóch różnych instytutach Uniwersytetu Wrocławskiego oraz dodatkowe zatrudnienie w instytucjach szkolnictwa wyższego i zawodowego pozwoliły mi zdobyć doświadczenie w prowadzeniu różnego rodzaju zajęć. W okresie zatrudnienia w Instytucie Filologii Słowiańskiej były to przede wszystkim konwersatoria z praktycznej nauki języka angielskiego na różnych poziomach, a po obronie doktoratu – również wykłady z językoznawstwa angielskiego i realioznawstwa brytyjskiego. W Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych prowadziłam przez rok zajęcia ze wstępu do językoznawstwa, a w Wyższej Szkole Filologicznej we Wrocławiu wykłady z kultury krajów angielskiego obszaru językowego w formie zarówno tradycyjnej, jak i e-learningowej. W Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, który jest obecnie moim jedynym miejscem pracy, prowadzę zajęcia na dwóch kierunkach studiów licencjackich i magisterskich – Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwie oraz Publikowaniu Cyfrowym i Sieciowym. Są to przede wszystkim konwersatoria z translatoryki i terminologii, lecz także obowiązkowe wykłady z wiedzy o kulturze i fakultatywne z kultury Wysp Brytyjskich. W ramach projektu *Nowa oferta edukacyjna Uniwersytetu Wrocławskiego odpowiedzią na współczesne potrzeby rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy* (2011–2013), współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, opracowałam ponadto program przedmiotu „język angielski w pracy redakcji” na studiach podyplomowych Nowe Technologie w Edytorstwie, kierowanych przez dr Ewę Jabłońską-Stefanowicz. Od roku akademickiego 2016–2017 prowadzę też seminarium licencjackie na kierunku Publikowanie Cyfrowe i Sieciowe w trybie niestacjonarnym. Pod moją opieką powstało dotychczas sześć prac o bardzo różnej tematyce. Cieszę się, że wypadku niektórych podopiecznych udało mi się zaszczepić w nich zainteresowanie książką jako rodzajem złożonego komunikatu, a nawet semiotyką. W roku akademickim 2018–2019 planowane jest moje seminarium magisterskie.

Poza dydaktyką w zatrudniających mnie instytucjach pięciokrotnie brałam udział w wymianie dydaktycznej z programów Erasmus i Erasmus+, wyjeżdżając głównie do Brna – ośrodka, z którym stale współpracuję, oraz do Pragi.

Aktywnie udzielałam się też na polu popularyzacji nauki – w ramach trzech edycji Dolnośląskiego Festiwalu Nauki (DFN 2010, 2013 i 2014) zorganizowałam warsztaty poświęcone irlandzkim opowieściom mitologicznym i ludowym, adresowane do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Dzieci miały okazję posłuchać o figlach irlandzkich skrzatów, poznać zwyczaje elfów i przygody bohaterów irlandzkich sag. Mali uczestnicy ilustrowali następnie poznane opowieści, a z ich dzieł powstały ręcznie złożone księgi. Dzieci w wieku szkolnym dodatkowo uczyły się rysować kreski w alfabecie ogamicznym, wynalezionym w Irlandii archaicznej. Ponieważ zajęcia odbywały się w budynkach biblioteki publicznej, uczestnicy mogli też poznać zasady funkcjonowania tego typu instytucji. Warsztaty cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem i myślę, że w przyszłości chciałabym zaangażować się jeszcze w tego typu działalność popularyzatorską. Do popularyzacji nauki z pewnością można też zaliczyć wykład dla dorosłych odbiorców *Skarb narodowy Irlandii – owiana tajemnicą Księga z Kells*, który wygłosiłam na zaproszenie Drużyny Wczesnośredniowiecznej Ulf Ragnarsson Hird w filii 29 Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu (2013).

Działalność organizacyjna

Do działalności organizacyjnej związanej bezpośrednio z moimi zainteresowaniami naukowymi należy przede wszystkim pełnienie funkcji kierownika wspomnianej wcześniej ogólnopolskiej konferencji naukowej z udziałem gości zagranicznych *Kulturowa tożsamość książki*, zorganizowanej w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego w 2012 roku. Czynnie udzielałam się też podczas organizacji pięciu innych instytutowych konferencji (2009, 2010, 2014, 2015 i 2016) oraz byłam członkiem komitetu organizacyjnego wspomnianej wcześniej międzynarodowej konferencji International Quantitative Linguistics Conference QUALICO 2018, Wrocław 5–8 lipca 2018 roku.

Do moich pozostałych aktywności organizacyjnych należą: wielokrotny udział w pracach Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej na studia stacjonarne w charakterze egzaminatora z języka angielskiego (Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego), członka oraz sekretarza (Instytut Informacji naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego), a także aktywne uczestniczenie w zebraniach Wydziałowej Komisji Stypendialnej, której byłam członkiem w kadencji 2008–2012. Za tę ostatnią działalność zostałam uhonorowana nagrodą rektorską za osiągnięcia organizacyjne w 2011 roku, przyznaną mi przez Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego w roku 2012.

9.07.2018 Anna Cib